Beslissing 2012-13 van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

de heer Maarten Van Houdenhove

tegen

Het Laatste Nieuws en Bart Kerckhoven, journalist

Met een brief van 17 november 2011 dient de heer Maarten Van Houdenhove klacht in tegen Het Laatste Nieuws en journalist Bart Kerckhoven. Aanleiding is een artikel in Het Laatste Nieuws van 5 november 2011 waarin verslag wordt uitgebracht van de begrafenis van Filip Janquart, schoonbroer van klager, met een foto uit de kerk en van het doodsprentje. Geert Van Hecke, redactiemanager van Het Laatste Nieuws heeft hierop schriftelijk gereageerd op 20 december 2011. Klager heeft hierop gerepliceerd op 16 februari 2012.
De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek is op 10 mei 2012 bijeengekomen. Klager was in persoon aanwezig, voor het Laatste Nieuws verschenen redactiemanager Van Hecke en journalist Kerckhoven.

DE FEITEN

Op 5 november 2011 wordt op de openingspagina van de regionale pagina's van Het Laatste Nieuws een artikel gepubliceerd over de begrafenis van Filip Janquart, met een foto van de begrafenisplechtigheid en van het doodsprentje, onder de titel 'Afscheid van Filip Janquart (38) – Nabestaanden rouwen om verongelukte woordvoerder'. Janquart was in de nacht van 26 op 27 oktober 2011 omgekomen bij een verkeersongeval. Dat ongeval kreeg heel wat weerklank in de pers, onder meer in Het Laatste Nieuws, omdat Janquart, als woordvoerder van de Unie van Professionele Transporteurs en Logistieke Ondernemers (UPTR), enige bekendheid genoot. Maar vooral omdat de hulpdiensten mogelijk te laat ter plaatse waren door moeilijkheden met het noodnummer 101 in dit deel van het Pajottenland. Dat was trouwens de aanleiding voor een persontmoeting tijdens het weekend van 1 november 2011 van de burgemeester van Galmaarden, in aanwezigheid van de vader van het slachtoffer en van een UPTR-collega, waarvan eveneens verslag werd uitgebracht in Het Laatste Nieuws.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager heeft geen probleem met het feit dat verslag werd uitgebracht over de begrafenis en erkent de maatschappelijke relevantie ervan, gelet op de commotie die het ongeval in de streek heeft veroorzaakt. Hij heeft wel een probleem met de inhoud en de presentatie van het artikel, en dan vooral met de foto van de begrafenisplechtigheid en de foto van het doodsprentje, dat volgens hem 'platte sensatie' is, waardoor diverse artikelen van de Code zijn geschonden.
• Fairplay
De journalist heeft misbruik gemaakt van zijn hoedanigheid ten aanzien van mensen in een kwetsbare situatie, met name de familieleden en de minderjarige kinderen van het slachtoffer, door zich niet bekend te maken bij de begrafenisplechtigheid. De journalist heeft foto's

gemaakt in de kerk zonder dat de familie wist dat er foto's werden gemaakt. Het feit dat de journalist wel de toelating zou gevraagd hebben aan de begrafenisondernemer en/of de pastoor, volstaat niet om de familie en de kinderen te mogen fotograferen. Ook voor het afdrukken van het doodsprentje werd geen toelating aan de familie gevraagd.
Klager zegt dat de begrafenisondernemer ontkent met de journalist te hebben gesproken, terwijl de pastoor en de koster zich niet herinneren dat de journalist hen toestemming heeft gevraagd om foto's te maken.
• Privacy
De minderjarige kinderen van het slachtoffer, die zich in een zeer kwetsbare positie bevinden, worden in het artikel met naam genoemd en zijn duidelijk herkenbaar op de foto die focust op de familie tijdens het meest intieme moment van de begrafenisplechtigheid, wanneer ze afscheid nemen van hun echtgenoot en vader.
• Klager verwijst ook naar de 'Richtlijn over de omgang van de pers met slachtoffers' uit 2003, waarin het volgende wordt gesteld: "De pers verslaat intieme, familiale of rouwplechtigheden met respect en houdt daarbij rekening met de wens van de betrokkenen." Dat is in dit geval niet gebeurd vermits de nabestaanden niet werden gecontacteerd.

Journalist Kerckhoven voert aan dat het verslag over de begrafenisplechtigheid maatschappelijk relevant was, gezien de bekendheid van het slachtoffer en vooral de commotie die het ongeval in de streek heeft veroorzaakt. Hij verwijst daarvoor onder meer naar de persconferentie van de burgemeester.
De journalist zegt zich bekend te hebben gemaakt bij de begrafenisondernemer en de pastoor, en de toelating te hebben gevraagd en gekregen om foto's te nemen vanaf het doksaal dat voor hem werd geopend. Daarbij zou hij ook instructies hebben gekregen om bijvoorbeeld geen flash te gebruiken. Volgens hem geeft de betwiste foto een sfeerbeeld van de plechtigheid, en heeft hij helemaal niet ingezoomd op de familie. Wat het bidprentje betreft, zegt hij dit te hebben gekregen van de begrafenisondernemer.
In zijn schriftelijke reactie en ter zitting betwist redactiemanager Van Hecke stellig dat Het Laatste Nieuws onethisch is te werk gegaan of dat er sprake zou zijn van 'sentimentele recuperatie' of 'platte sensatie'. Integendeel, Het laatste Nieuws heeft op een serene en professionele manier, met respect voor de familie en hun verdriet, bericht over een maatschappelijk gebeuren.
• Normaal wordt niet bericht over begrafenisplechtigheden, maar gezien de commotie die in de streek rond het ongeval was ontstaan en de lokale bekendheid van het slachtoffer, was het maatschappelijk verantwoord om hiervan verslag uit te brengen.
• Het artikel bestaat grotendeels uit letterlijke citaten van de toespraken van de pastoor, van de vader van het slachtoffer en van de UPTR-baas. De teksten die de kinderen voorlazen, werden bewust niet geciteerd. Alleen op het einde van het artikel wordt in drie zinnen gesproken over het leed van de familie en de kinderen.
• Er is helemaal geen sprake van voyeurisme of incognitojournalistiek, vermits de journalist zich heeft bekendgemaakt bij de begrafenisondernemer en de pastoor, en toelating heeft gevraagd en gekregen om foto's te maken vanaf het doksaal, en de instructies stipt heeft nageleefd. De foto werd dus niet vanuit een verdoken positie gemaakt.
• In tegenstelling tot wat klager beweert zoomt de foto niet in op de kinderen, maar geeft het een algemeen beeld van de eredienst, waarop naast de moeder en de kinderen, ook de celebrant en de voorste rijen familieleden en leden van het muziekensemble te zien zijn.
• De journalist heeft het doodsprentje, dat daags voordien al op de website van de begrafenisondernemer stond, gekregen van de begrafenisondernemer.

BESLISSING

De Raad voor de Journalistiek is van oordeel dat de beroering die in de streek was ontstaan naar aanleiding van het dodelijke ongeval, een verslag van de begrafenisplechtigheid op de regionale pagina's rechtvaardigt. De krant heeft dit op een respectvolle manier gedaan en zonder overdrijving of ongepaste opdringerigheid.
De Raad meent ook dat er geen sprake is van incognitojournalistiek of verborgen opnames. Alhoewel de pastoor en de begrafenisondernemer beweren zich niets te herinneren, maakt de journalist aannemelijk dat hij zich bekend heeft gemaakt en toestemming heeft gevraagd en gekregen om foto's te nemen. Het feit dat hij toegang kreeg tot het doksaal dat normaal is afgesloten, bevestigt dit trouwens.
De foto werd wel genomen zonder dat de journalist toestemming had gevraagd aan de familie. De Raad meent dat de journalist die toestemming had moeten vragen. Gezien de omstandigheden, onder meer het feit dat in de dagen voor de begrafenis in de pers al uitvoerig aandacht was besteed aan het ongeval, aanvaardt de Raad evenwel dat de journalist er kon van uitgaan dat de pastoor en/of de begrafenisondernemer, die de begrafenis hadden voorbereid met de familie, hierover met de familie hadden overlegd of de familie minstens op de hoogte zouden brengen van de aanwezigheid van een journalist in de kerk.
Gelet op het feit dat de overledene in ruime kring bekend was en de feiten in de streek grote commotie hebben veroorzaakt, kan ook het gebruik van het bidprentje verantwoord worden. De Raad is echter van mening dat er geen maatschappelijk belang was dat de vermelding van de naam van de echtgenote en van de drie minderjarige kinderen in het foto-onderschrift en in het artikel rechtvaardigt.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel:

De klacht is ongegrond wat betreft het nemen en afdrukken van de foto van de begrafenisplechtigheid, het gebruik van het bidprentje en de inhoud van het artikel.
De klacht is wel gegrond wat betreft het identificeren van de minderjarige kinderen.

Brussel, 21 juni 2012